

EDUKATIVNI PROGRAMI ZA ODRASLE U NARODNOJ KNJIŽNICI: PERCEPCIJE I PERSPEKTIVE

EDUCATIONAL PROGRAMS FOR ADULTS IN THE PUBLIC LIBRARY: PERCEPTIONS AND PERSPECTIVES

Pamela Sever

Gradska knjižnica Velika Gorica
ravnateljica@knjiznica-vg.hr

Nikolina Barbača

Gradska knjižnica Velika Gorica
djecji@knjiznica-vg.hr

UDK / UDC: 027.022:021.2-053.8(497.521 Velika Gorica)
Prethodno priopćenje / Preliminary communication
<https://doi.org/10.30754/vbh.67.3.1290>
Primljeno / Received: 31. 7. 2024.
Prihvaćeno / Accepted: 20. 9. 2024.

Sažetak

Cilj. Cilj je rada istražiti učinkovitost i primjenjivost edukativnih programa u sklopu cjeloživotnog učenja u narodnim knjižnicama te upoznati širu stručnu zajednicu s iskustvom i praksom Gradske knjižnice Velika Gorica na području edukacije roditelja, odgojitelja i učitelja naglašavajući pritom važnost i ulogu knjižnica u tom procesu. Rad je usmjeren prema suradnji knjižnice, odgojitelja i roditelja te raznih stručnjaka iz područja poput pedagogije i psihologije kroz razdoblje od gotovo dvadeset godina.

Metodologija. U radu je korištena metoda anketnog upitnika kojim se analizira zadovoljstvo ispitanika o održanim edukacijama u narodnoj knjižnici te njihovi stavovi o mogućnosti primjene naučenog u radu s djecom.

Rezultati. Dobiveni rezultati pokazuju da je u narodnoj knjižnici neophodno osmisliti i provesti sadržajne i kvalitetne programe u edukaciji roditelja, odgojitelja i stručnih suradnika. Rezultati pokazuju da ispitanici većinski pozitivno ocjenjuju zanimljivost teme, izbor predavača i njihovu interakciju s publikom te stjecanje novih znanja za koja smatraju da će im pomoći u poboljšanju kvalitete daljnjeg rada s djecom.

Društvena vrijednost. Predstavljeni rezultati istraživanja mogu pomoći narodnim knjižnicama u osmišljavanju programa za edukaciju odgojitelja, roditelja i stručnih suradnika te će poslužiti kao smjernice Gradskoj knjižnici Velika Gorica za modifikaciju postojećih okvira u organiziranju budućih edukacija. Rad jasno ukazuje na povećanu potrebu za edukacijom roditelja i odgojitelja u radu s djecom te zadaću i obvezu institucija u obavljanju takvih edukacija.

Gljučne riječi: cjeloživotno učenje; edukativni programi; Gradska knjižnica Velika Gorica; odgojitelji; roditelji

Abstract

Goal. The aim of the work is to investigate the effectiveness and applicability of educational programs as part of lifelong learning in public library and to familiarize the wider professional community with the experience and practices of the Velika Gorica Public Library in the education of parents, educators and teachers, emphasizing the importance and role of libraries in this process. The paper is focused on the collaboration between the library, educators and parents, as well as various experts in fields such as pedagogy and psychology over a period of almost twenty years.

Methodology. The authors used a survey questionnaire to analyze respondents' satisfaction with the educational programs held at the public library and their ability to implement what they learned in working with children.

Results. The results indicate that it is necessary for public libraries to design and implement meaningful and quality programs for the education of parents, educators and professional associates. They also show that a large percentage of respondents evaluate the topic's interest, the choice of lecturers and their interaction with the audience positively, as well as the acquisition of new knowledge that they believe will help them improve the quality of their future work with children.

Value. The presented research results can help public libraries in designing programs for the education of educators, parents and professional associates, and will serve as guidelines for the Velika Gorica Public Library in modifying existing frameworks for organizing future educations. The paper clearly indicates the increased need for the education of parents and educators in their work with children, as well as the task and obligation of institutions in performing this task.

Keywords: educational programs; educators; lifelong learning; parents; Velika Gorica Public Library

1. Uvod

Temeljna promišljanja knjižničarske prakse i koncepcije vežu se uz pristup informacijama i mogućnostima cjeloživotnog učenja. Suvremena razmišljanja o

narodnim knjižnicama opisuju ih kao dinamične centre znanja i učenja koji imaju ključnu ulogu u edukaciji lokalne zajednice jer omogućavaju pristup informacijama, resursima i prostorima za učenje. Prema *IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice* (2011), narodna knjižnica u svojoj djelatnosti obuhvaća podupiranje cjeloživotnog učenja i obrazovanje korisnika. Stoga je pri planiranju i oblikovanju knjižničnih programa, aktivnosti i sadržaja potrebno voditi računa o obrazovanju odraslih, njihovim potrebama i željama za takvim sadržajima.

Literatura o informacijskoj pismenosti i cjeloživotnom učenju intenzivno ističe njihovu nematerijalnu vrijednost – oni predstavljaju važan segment u kontinuiranom procesu samorazvoja i usavršavanja. Iako se smatra da se o konceptu cjeloživotnog učenja počelo razmišljati početkom 20. stoljeća, on ipak postoji od rane povijesti čovječanstva (Titmus, 1989). Lešćić (2015: 225) daje definiciju cjeloživotnog učenja koje uključuje „razvijanje čitanja, postizanje obavijesnih vještina i pismenosti, usavršavanje u pojedinim područjima znanja (...)“. Informacijska pismenost i cjeloživotno učenje pozitivno utječu na osobne izbore i mogućnosti, kvalitetu i korisnost obrazovanja u formalnom i neformalnom okruženju, napredovanje u karijeri i povećanje produktivnosti na radnom mjestu te uspješno angažiranje pojedinca u okviru potreba mjesne zajednice (Lau, 2011). Ulogu knjižnice u obrazovanju roditelja obrazlaže Stričević (2012), navodeći kako je djelatnost dječjih knjižnica u odnosu na roditelje usmjerena na informiranje i obrazovanje roditelja kroz različite organizacijske oblike za različite ciljne skupine.

Kao i roditelji, i odgojitelji su ključni dionici u obrazovanju i razvoju djece koji također trebaju neprestano unaprjeđivati svoje znanje i vještine cjeloživotnim učenjem. Ono im omogućuje učinkovitost, inovativnost i inspirativnost u radu. Peteh (2018) ističe kako se od odgojitelja zahtijeva razmišljanje, sakupljanje, pripremanje, selekcioniranje raznih vrsta problema, praćenje djece tijekom njihova rada, praćenje razvoja određenih vještina, poznavanje tehnika rješavanja problema, poticanje zadovoljstva i motivacije pojedinog djeteta i grupe. Sve to, uz ubrzani tempo u radnom okolišu i turbulentne promjene u svijetu, od odgojitelja traži da budu fleksibilni, spremni prilagoditi se novim metodama rada, da se neprestano usavršavaju i uče. U hrvatskoj stručnoj i znanstvenoj literaturi o cjeloživotnom učenju odgojitelja i utjecaju cjeloživotnog učenja na njihov profesionalni rast i razvoj još uvijek se nedovoljno piše. Vuletić (2020) je provela istraživanje s ciljem ispitivanja važnosti profesionalnog usavršavanja odgojitelja i utjecaja usavršavanja na njihov razvoj, a rezultati su pokazali da je za većinu ispitanika profesionalno usavršavanje korisno i važno. Čančar (2021) u svom istraživanju potvrđuje kako je za odgojitelje profesionalni razvoj izuzetno bitan, ali navodi osobne i profesionalne čimbenike koji utječu na motivaciju za usavršavanjem.

U odgojno-obrazovnoj praksi među najčešćim modelima dodatnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj ubrajaju se seminari i radionice (Slunjski, 2016). Oni su potvrđeni kao kvalitetan način cjeloživotnog učenja (uključujući i one koji nisu izravno povezani s odgojno-obrazovnim procesom) koji odgojiteljima pomažu da unaprijede svoju odgojiteljsku praksu (Tankersley, Brajković i Handžar, 2012a).

Edukativna predavanja i radionice predstavljaju bitan dio osobnog, ali i profesionalnog razvoja u suvremenom društvu znanja. Njihova učinkovitost u prijenosu znanja, razvoju vještina i poticanju cjeloživotnog učenja, neosporna je te ih čini neizostavnim alatima za učenje.

Gradska knjižnica Velika Gorica prepoznala je potrebu roditelja, odgojitelja i stručnih suradnika te je program edukacija za odrasle implementirala u svoje poslovanje prije gotovo dvadeset godina. Istraživanje je provedeno kako bi se potvrdila pretpostavka da je cjeloživotno učenje odraslih u narodnim knjižnicama, pogotovo odgojitelja, roditelja i drugih stručnjaka koji rade s djecom, u današnje vrijeme uspješno, ali i neophodno.

2. Narodne knjižnice kao podrška cjeloživotnom učenju

Društvo znanja i brojne mogućnosti za stjecanje znanja i vještina danas više nego ikada prije omogućuju knjižnicama da budu potpora cjeloživotnom učenju lokalne zajednice. Narodne knjižnice imaju snažan utjecaj na društvo i ključnu misiju širenja pismenosti i organizacije programa cjeloživotnog učenja kako bi poboljšale i zadovoljile potrebe društva. U kontekstu razmatranja knjižnica kao ustanova koje promiču pismenost i učenje pažnju treba skrenuti na to da se većina narodnih knjižnica uspješno nosi sa sve većim zahtjevima javnosti među kojima su i izazovi vezani za obrazovanje i sve veći priljev informacija. Belevski (2018) piše da su narodne knjižnice važni promotori čitanja, obrazovanja i opće kulture, odnosno najrazličitijih oblika pismenosti i informiranosti, a prema Abumandour (2020), narodne knjižnice trebale bi biti definirane kao informacijski centri i posrednici za svrhe obrazovanja pružajući mogućnost za učenje u obrazovne i rekreativne svrhe. Narodna knjižnica, kao lokalna pristupna točka znanju, temeljni je preduvjet cjeloživotnog učenja, samostalnog odlučivanja i kulturnog razvoja pojedinaca i društvenih skupina (UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, 1994). Narodne su knjižnice oduvijek bile i danas predstavljaju plodno tlo za cjeloživotno učenje. Posredstvom različitih inicijativa i u smislu pružanja podrške cjeloživotnom učenju, knjižnice nude besplatan pristup resursima znanja i informacija, organiziraju radionice, predavanja i tečajeve kojima pokrivaju različita područja, potiču znatiželju za učenjem i razvojem vještina, čineći učenje dostupnim svima. Kovačević (2017) ističe da knjižnice kao ustanove u kulturi osiguravaju slobodan pristup informacijama, programe za cjeloživotno učenje te prostor za kvalitetno provođenje vremena. Cilj cjeloživotnog učenja i poučavanja informacijske pismenosti u narodnoj knjižnici odnosi se na samousmjereno neformalno učenje, ono koje je s jedne strane okrenuto prema pojedincu, a s druge strane pruža mogućnosti za koheziju zajednice.

Kad se govori o odgojiteljima kao partnerima i profesionalcima, odgovornim i kompetentnim osobama, stručnjacima i ravnopravnim članovima u odgoju djeteta, jasno je da i narodne knjižnice (u sklopu dječjih odjela) služe kao poticaj i imaju važnu ulogu u njihovom obrazovanju. Dva su razloga zbog kojih odgojitelji trebaju kontinuirano usavršavati svoje znanje – prvi se odnosi na pretpostavku da djeca bo-

lje napreduju kad se odgojitelji usavršavaju, a drugi razlog odnosi se na činjenicu da, zbog složenosti svog posla, odgojitelji trebaju stalno obnavljati svoje znanje (Tannersley, Brajković i Handžar, 2012b). Knjižnice bi trebale voditi brigu o potrebama odraslih jer u konačnici djeca, bez pomoći roditelja i odgojitelja, ne mogu ostvariti pravo na knjižnične usluge (Čunović i Stropnik, 2016). Cjeloživotno učenje u narodnim knjižnicama u tom smislu trebalo bi biti pouzdano i vjerodostojno jer je ono temelj za podizanje kvalitete odgoja i učenja djece. Zaključno, implementacija učinkovitih i prilagodljivih programa unutar djelovanja narodnih knjižnica može značajno pridonijeti poboljšanju kvalitete profesionalnog i osobnog razvoja pojedinca.

2.1. Edukativna predavanja/radionice u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

Gradska knjižnica Velika Gorica jedina je narodna knjižnica na području grada Velike Gorice i okolnih mjesta te knjižničnu djelatnost obavlja na širokom području Turopolja. Peranić (2016) piše da bi dječji odjeli narodnih knjižnica trebali biti prostori gdje roditelji i stručnjaci koji rade s djecom mogu potražiti potrebnu literaturu, ali i dodatnu edukaciju koja im može pomoći u radu s djecom. Stoga Dječji odjel Gradske knjižnice Velika Gorica od listopada 2006. godine kontinuirano organizira edukativna predavanja/radionice za odrasle. Program je organiziran na inicijativu sveučilišne specijalistice psihološkog savjetovanja Gordane Novković Poje, psihologinje koja je osmislila naziv programa koji se u početku zvao „Psihoedukativne i iskustvene radionice za roditelje, odgojitelje i učitelje“. Profil polaznika u počecima bio je raznolik te je uključivao roditelje, odgojitelje, učitelje i razne stručne suradnike, ali se uvijek odnosio na osobe koje imaju izravni kontakt s djecom. Od listopada 2008. godine među najčešćim polaznicima bile su odgojiteljice djece predškolske dobi različite dužine radnog staža, tj. iskustva u radu s djecom. Radionicama se pokušala podići svijest o potrebi cjeloživotnog učenja i usavršavanja vlastitih vještina u radu s djecom i mladima unutar lokalne zajednice, ali i mogućnostima primjene naučenog kako bi se unaprijedila kvaliteta svakodnevnog života i rada (Matković Mikulčić i Novković Poje, 2012). Radionice su se održavale posljednji utorak u mjesecu te su bile osmišljene tako da je prvo održano izlaganje uz PowerPoint prezentaciju, nakon čega je uslijedila radionica s radnim listićima, a na kraju radionice polaznici su ju evaluirali. Različitim metodama rada i poticajima za sudjelovanje uvijek se nastojalo uključiti što više sudionika u ritam radionica. Teme koje su obrađivane u počecima uključivale su osobni rast i razvoj, optimizam, osnaživanje sebe i sl.

Od 2013. godine suradnja s psihologinjom zbog organizacijskih izazova nakratko je prekinuta iz osobnih razloga te nakon nekog vremena ponovno uspostavljena, a Dječji odjel Knjižnice, u dogovoru s G. Novković Poje, odlučio je da se program edukacije odgojiteljica nastavi. Promjene koje je Dječji odjel uveo uključivale su proširenje spektra tema koje su bile fokusirane više na profesionalni razvoj, uvedene su potvrđnice za polaznike, što je rezultiralo većim brojem polaznika, zbog čega je odlučeno da je za sudjelovanje na programu potrebna prijava. Ni u doba pande-

mije bolesti COVID-19 Dječji odjel nije prestao s edukacijama – svaki mjesec na mrežnoj stranici Knjižnice, u sklopu Psihološkog kutka, objavljeni su stručni članci na temu psihologije, usavršavanja roditeljskih i stručnih kompetencija u stvaranju i održavanju kvalitetnog odnosa s vlastitom djecom, tj. djecom s kojom svakodnevnom rade. Od 2024. godine, zbog širokog spektra tema koje edukacije obuhvaćaju, promijenjeno je ime programa u „Edukativna predavanja/radionice za odgojitelje, roditelje i stručne suradnike (Edukativna predavanja/radionice)“.

Danas, iako su teme održanih predavanja/radionica često drugačije, njihovi ciljevi uvijek su isti: educirati polaznike za stjecanje znanja o raznolikom spektru tema, potaknuti polaznike da naučeno primjene u radu s djecom, omogućiti grupnu povezanost, ukazati na važnost timskog rada, pomoći polaznicima u osobnom i profesionalnom razvoju, razvijati suradničke odnose među polaznicima, poticati bolje međusobno upoznavanje i razumijevanje, poticati slobodno zastupanje vlastitog mišljenja, ali i tolerirati drugačija uvjerenja, ukazati na prepoznavanje svojih odgovornosti i prava. S tim ciljevima Gradska knjižnica Velika Gorica namjerava nastaviti podupirati cjeloživotno učenje odraslih te djelovati kao edukativno središte lokalne zajednice.

3. Istraživanje o edukativnim predavanjima/radionicama u Gradskoj knjižnici Velika Gorica

3.1. Svrha i cilj istraživanja

Svrha istraživanja jest procijeniti kakva su mišljenja ispitanika o sudjelovanju na edukativnim predavanjima/radionicama u Gradskoj knjižnici Velika Gorica, o njihovoj realizaciji, o izvedbi predavača i ostvarenosti planirane teme kako bi se dobile informacije o mogućim poboljšanjima i/ili promjenama u održavanju programa radi pružanja što kvalitetnijeg cjeloživotnog učenja.

Cilj je istraživanja utvrditi odrednice za buduće teme edukacija kojima se može unaprijediti cjeloživotno učenje odgojitelja u sklopu narodnih knjižnica i definirati moguće perspektive u budućim edukacijama ciljane skupine. Istraživanjem se nastojalo prikazati koliko edukativna predavanja/radionice pridonose cjelovitom osobnom i stručnom rastu i razvoju polaznika.

Polazna je pretpostavka istraživanja bila da edukativna predavanja/radionice u narodnoj knjižnici značajno pridonose usvajanju novih znanja i kompetencija, poboljšanju kvalitete daljnjeg rada i u implementaciji naučenog u profesionalni rast i razvoj odgojitelja.

U sklopu istraživanja strukturirana su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Razlikuju li se ispitanici s obzirom na svojstvo u kojem dolaze na edukacije?
2. Koja je skupina (roditelji, učitelji i stručni suradnici, odgojitelji) najzastupljenija?

3.2. Metoda i uzorak istraživanja

Prije analize anketnih upitnika provedenih u sklopu istraživanja i prikaza rezultata, neophodno je navesti pregled programa „Edukativnih predavanja/radionica za odrasle“ tijekom razdoblja od 18 godina na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Velika Gorica. Selidbom u novi prostor, u koji je Dječji odjel premješten 2006. godine, i uređenjem prostora knjižnice započelo se i s realizacijom edukativnih predavanja/radionica. Edukacije obuhvaćaju područja razvojne psihologije, socijalne psihologije, psihologije obrazovanja, pozitivne psihologije te neke osobitosti bihevioralno-kognitivnog pristupa (Novković Poje i Matković Mikulčić, 2012), a među primjerima održanih radionica mogu se navesti teme kao što su: „Kako prepoznati dijete s autizmom i kako ga podučavati“, „Specifičnosti i izazovi darovite djece“, „Asertivnost (kako se zauzeti za sebe, a ne povrijediti druge)?“, „Rješavanje problema i donošenje odluka“, „Kreiranje roditeljskih sastanaka“, „Uloga čitanja i prepričavanja u razvoju vještina potrebnih za čitanje“ i sl. Tijekom 18 godina na Dječjem odjelu održano je više od stotinu edukativnih predavanja/radionica za odgojitelje, roditelje i stručne suradnike.

Istraživanje je provedeno u lipnju i srpnju 2024. godine *online* na platformi Google Forms, a kao instrument istraživanja među ispitanicima proveden je anketni upitnik u svrhu prikupljanja podataka potrebnih za istraživanje. U opisu anketnog upitnika naveden je cilj istraživanja, a ispitanicima je zajamčena anonimnost. Kao priprema za istraživanje i pomoć pri njegovu pisanju konzultirana je knjiga *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima* (Mejovšek, 2008). Anketni upitnik sastojao se od 17 pitanja različitog tipa na koja je bilo moguće odgovoriti odabirom jednog ili više odgovora, pisanim odgovorom ili odabirom stupnja slaganja s tvrdnjom u rasponu od 1 do 5 prema Likertovoj ljestvici. Prvih pet pitanja odnosilo se na opće i demografske podatke o ispitanicima – dob, spol, svojstvo u kojem osoba dolazi na edukaciju, mjesto zaposlenja i vrsta ustanove u kojoj je osoba zaposlena. Pitanja u nastavku anketnog upitnika odnosila su se na procjenu zadovoljstva ispitanika edukativnim predavanjima/radionicama.

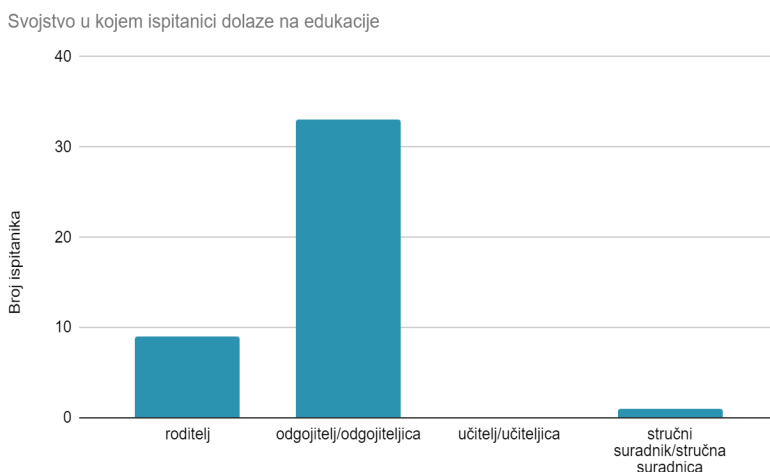
U istraživanju sudjelovalo je ukupno 34 ispitanika koji na edukacije u narodnu knjižnicu dolaze u svojstvu roditelja i/ili odgojitelja i/ili stručnog suradnika. Ukupno 29 ispitanika (87,9 %) zaposleno je u gradu Velikoj Gorici, dva ispitanika (6,1 %) zaposlena su u okolici grada Velike Gorice i dva ispitanika (6,1 %) zaposlena su u gradu Zagrebu.

3.3. Rezultati istraživanja

U ovom dijelu rada prikazani su dobiveni rezultati evaluacije edukacija za odrasle na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Velika Gorica. Rezultati su prikazani u dvije skupine – prva skupina odnosi se na rezultate vezane za demografske podatke ispitanika, a druga skupina donosi rezultate istraživanja vezane za procje-

nu zadovoljstva ispitanika edukativnim predavanjima/radionicama. Istraživanju su pristupile 34 osobe ženskog spola (100 %). Od ukupno šest dobnih skupina, najveći broj ispitanika, njih 15 (44,1 %), u dobnoj je skupini od 41 do 50 godina, sedam je ispitanika (20,6 %) u dobnoj skupini od 31 do 40 godina, šest ispitanika (17,6 %) nalaze se u dobnoj skupini od 51 do 60 godina, a ostale skupine – od 18 do 24 godine, od 25 do 30 godina, i više od 60 godina svaka imaju po dva ispitanika u skupini (5,9 %).

S obzirom na pitanje o svojstvu u kojemu dolaze na edukativna predavanja/radionice (slika 1), rezultati pokazuju da 33 ispitanika (97,1 %) na edukacije dolazi u svojstvu odgojitelja/odgojiteljice, devet ispitanika (26,5 %) na edukacije dolazi u svojstvu roditelja, jedan ispitanik (2,9 %) dolazi u svojstvu stručnog suradnika/stručne suradnice, a nijedan ispitanik (0,00 %) na edukacije ne dolazi u svojstvu učitelja/učiteljice. Važno je napomenuti da su ispitanici na tom pitanju mogli odabrati više odgovora.

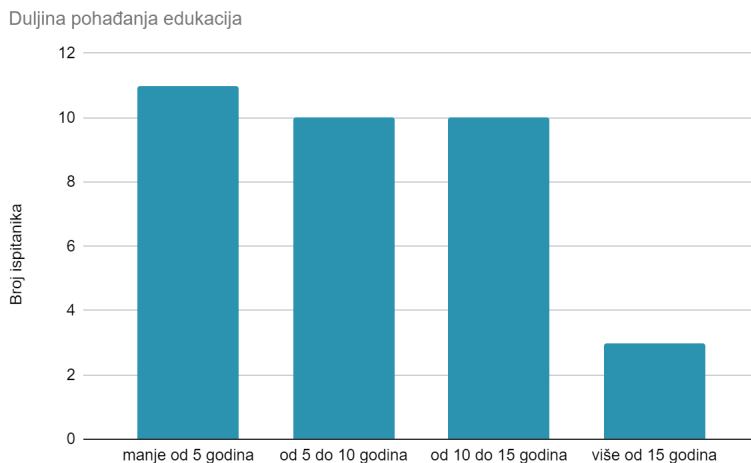
Slika 1. Svojstvo u kojem ispitanici dolaze na edukacije

Prema vrsti ustanove u kojoj su zaposleni, svi ispitanici (100 %) zaposleni su u ustanovi predškolskog odgoja – gradskom vrtiću. Nijedan ispitanik nije nezaposlen, nije zaposlen u ustanovi predškolskog odgoja – privatnom vrtiću ili obrtu za čuvanje djece i osnovnoj školi.

U nastavku su prikazani rezultati istraživanja vezani za procjenu zadovoljstva ispitanika edukativnim predavanjima/radionicama.

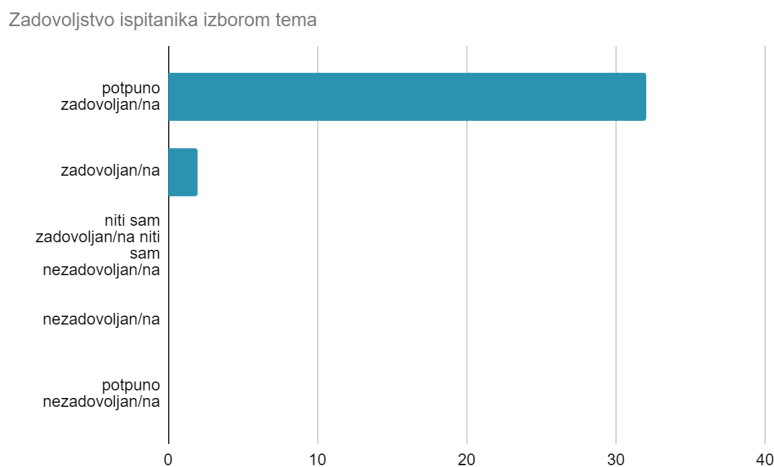
Na pitanje o tome koliko dugo pohađaju edukativna predavanja/radionice, 11 ispitanika (32,4 %) odgovorilo je da edukacije pohađa manje od pet godina

(32,4 %). Jednak broj ispitanika, po 10 u svakoj skupini, pohađa edukacije od 5 do 10 godina i od 10 do 15 godina, a najmanji broj ispitanika, njih troje (8,8 %) edukacije pohađa više od 15 godina (slika 2).

Slika 2. Duljina pohađanja edukacija

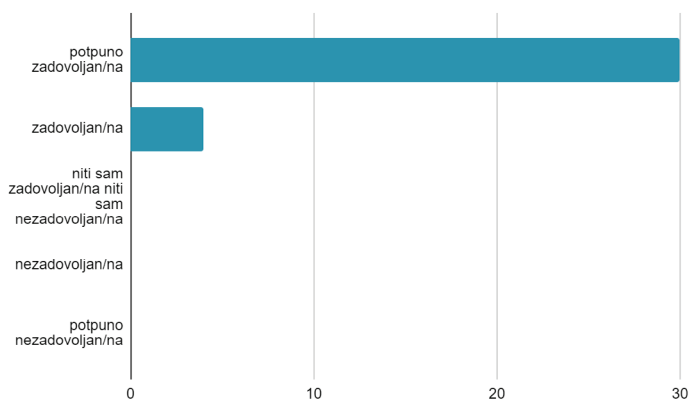
Ispitanici su u najvećoj mjeri zadovoljni izborom tema edukativnih predavanja/radionica – 32 ispitanika (94,1 %) odgovorilo je da su potpuno zadovoljni/ne izborom tema, a njih dvoje (5,9 %) odgovorilo je da su zadovoljni/ne (slika 3).

Slika 3. Zadovoljstvo ispitanika izborom tema

Ispitanici su u najvećoj mjeri zadovoljni izborom predavača na edukativnim predavanjima/radionicama – 30 ispitanika (88,2 %) odgovorilo je da su potpuno zadovoljni/ne izborom predavača, a njih četiri (11,8 %) odgovorilo je da su zadovoljni/ne (slika 4).

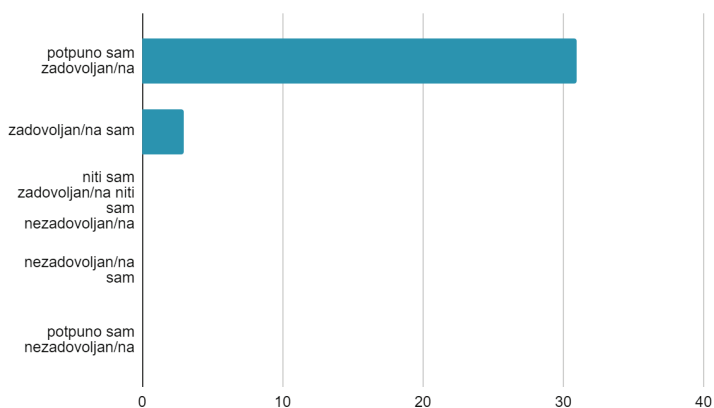
Zadovoljstvo ispitanika izborom predavača

Slika 4. Zadovoljstvo ispitanika izborom predavača

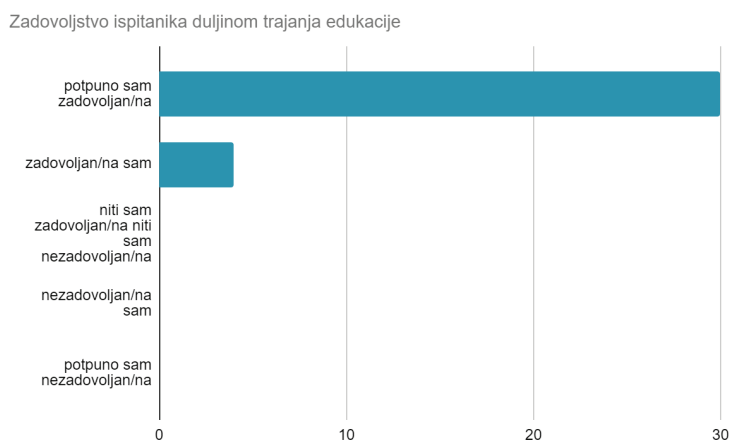
Na pitanje koliko su zadovoljni interakcijom predavača s publikom na edukativnim predavanjima (slika 5), 31 ispitanik (91,2 %) potpuno je zadovoljan/na, a tri ispitanika (8,8 %) odgovorilo je da su zadovoljni/ne.

Zadovoljstvo ispitanika interakcijom predavača

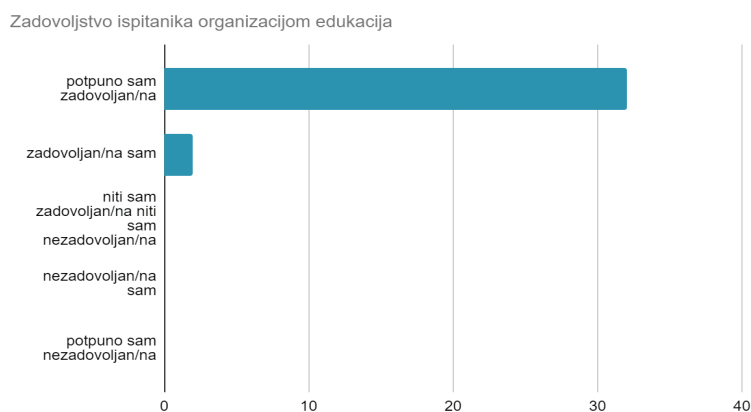
Slika 5. Zadovoljstvo ispitanika interakcijom predavača s publikom na edukativnim predavanjima

Što se tiče zadovoljstva ispitanika duljinom trajanja edukativnog predavanja/radionice, 30 ispitanika (88,2 %) odgovorilo je da su potpuno zadovoljni/ne, a četiri ispitanika (11,8 %) odgovorilo je da su zadovoljni/ne (slika 6).

Slika 6. Zadovoljstvo ispitanika duljinom trajanja edukacija

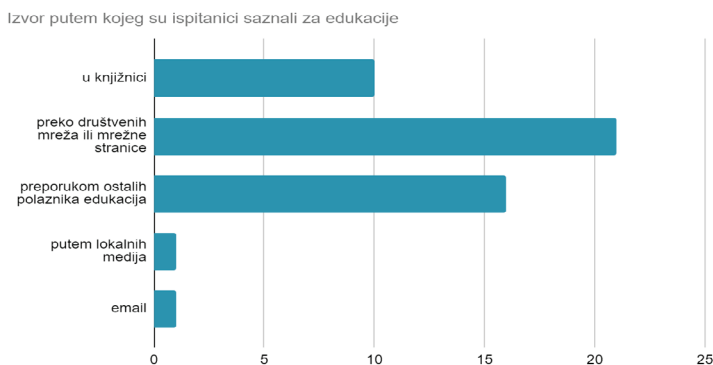
Najveći broj ispitanika, njih 32 (94,1 %) potpuno je zadovoljno organizacijom edukativnih predavanja/radionica (to pitanje odnosi se na obavijesti o predavanjima/radionicama, najavama, načinu obavještavanja), dok je dvoje ispitanika (5,9 %) zadovoljno načinom organiziranja edukacija (slika 7).

Slika 7. Zadovoljstvo ispitanika organizacijom edukacija

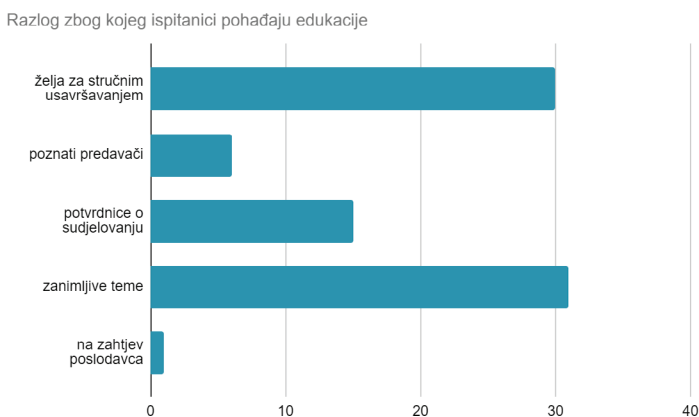
Sljedeća dva pitanja imala su za cilj utvrditi kako su ispitanici saznali za edukativna predavanja/radionice i razlog zbog kojeg ih pohađaju. Na oba pitanja ispi-

tanici su mogli odabrati višestruke odgovore. Za edukativna predavanja/radionice 21 ispitanik (61,8 %) saznao je preko društvenih mreža ili mrežne stranice knjižnice, 16 ispitanika (47,1 %) dobili su preporuku ostalih polaznika edukacija, 10 ispitanika (29,4 %) saznali su u knjižnici, a po jedan ispitanik u skupini (2,9 %) saznao je preko lokalnih medija ili e-pošte (slika 8).

Slika 8. Izvor putem kojeg su ispitanici saznali za edukacije

Kad je riječ o razlogu zbog kojeg pohađaju edukativna predavanja/radionice (slika 9), 31 ispitanik (91,2 %) naveo je da edukacije pohađa zbog zanimljive teme, 30 ispitanika (88,2 %) pohađa ih zbog želje za stručnim usavršavanjem, 15 ispitanika (44,1 %) pohađa ih zbog potvrdnica o sudjelovanju, šest ispitanika (17,6 %) pohađa ih zbog poznatih predavača, a jedan ispitanik (2,9 %) edukacije pohađa na zahtjev poslodavca.

Slika 9. Razlog zbog kojeg ispitanici pohađaju edukacije

Više od polovine ispitanika (njih 19, 55,9 %) smatra da im je naučeno na radionicama znatno pridonijelo u poboljšanju kvalitete daljnjeg rada, 13 ispitanika (38,2 %) izrazilo je kako im je naučeno pridonijelo u poboljšanju kvalitete rada, a dvoje ispitanika (5,9 %) navelo je kako im naučeno na edukacijama nije niti pridonijelo, ali niti naškodilo u poboljšanju kvalitete daljnjeg rada (slika 10).

Slika 10. Mišljenje ispitanika koliko im je naučeno pridonijelo u poboljšanju kvalitete daljnjeg rada

Na posljednja tri pitanja anketnog upitnika ispitanici su odgovarali davanjem pisanog odgovora.

Prvo pitanje od ispitanika tražilo je navođenje dodatnih tema za koje smatraju da bi ubuduće trebale biti uključene u edukaciju. Na to pitanje odgovorilo je 17 ispitanika (50,0 %), a u nastavku slijede odgovori:

„Roditeljstvo, roditelji i vrste odgoja, pre-zaštitnički odnos roditelja prema djeci“.

„Imaginarni prijatelji u vrtićkoj dobi“.

„Razvojni poremećaji kod djece, više radionica na temu aktivnosti u skupinama, vođenje dokumentacije“.

„Čitanje djeci od rane dobi, Interpretacija priča/bajki, Izrada lutki za pričanje, Glazba uz priče, sve su teme dobrodošle“.

„eTwinning (Andreja Sedlar), Pedagogija djetetove igre na otvorenom (Edita Rogulj), Digitalni vrtić (Sanja Sajko), Rano učenje engleskog jezika u ranoj i predškolskoj dobi (Sanela Gnjatović)“.

„Agresivnost“.

„Autizam, o teškoćama u razvoju“.

„Kako djeci olakšati rastavu roditelja, hranjenje...“

„Stres na radnom mjestu“.

„Agresivna djeca“.

„Suradnja roditelja i odgojitelja“.

„Djeca i seksualnost (masturbacija kod djece)“.

„Kako pomoći djetetu čiji se roditelji rastaju, Smrt u obitelji“.

„Razvoj grube i fine motorike“.

„Odstupanja ponašanja u dječjem razvoju“.

„Trenutno se ne mogu sjetiti tema ali sve vezano za predškolski odgoj je i više nego dobrodošlo“.

„Ekologija i djeca“.

Na pitanje imaju li kakve prijedloge za organizaciju budućih edukativnih predavanja/radionica odgovorilo je 14 ispitanika (41,2 %). Većina ispitanika iskazuje pozitivan stav prema edukacijama, a među najrelevantnijim sugestijama izdvajaju da bi se edukacije trebale održavati dvaput mjesečno, da je potrebno razmisliti o uvođenju opcije *online* pohađanja i slušanja edukacija te potrebu za većim prostorom za edukacije.

Posljednje pitanje anketnog upitnika vezano je za primjedbe ispitanika u organizaciji i izvedbi dosadašnjih edukativnih predavanja/radionica. Na to pitanje odgovorilo je 15 ispitanika (44,1 %), a svi odgovori upućivali su na pohvale vezane za organizaciju i izvedbu edukacija.

3.4. Zaključak istraživanja

S obzirom na postavljena istraživačka pitanja, rezultati istraživanja pokazuju da edukativna predavanja/radionice pohađaju osobe ženskog spola, najviše u dobi od 41 do 50 godina, dakle, ispitanici se razlikuju u svojstvu u kojem dolaze na edukacije; u odnosu na roditelje, učitelje i stručne suradnike, više od 97 % ispitanika na edukacije dolazi u svojstvu odgojitelja/ice. Svi ispitanici rade u gradu Velikoj Gorici, u ustanovama predškolskog odgoja, tj. gradskim vrtićima.

U odnosu na procjenu zadovoljstva ispitanika edukativnim predavanjima/radionicama, podaci pokazuju da ispitanici pohađaju radionice unazad 15 godina, a tek mali broj ispitanika pohađa ih više od 15 godina. Analizom zadovoljstva

ispitanika izborom teme, izborom predavača, interakcijom predavača, duljinom trajanja edukacije i organizacijom edukacija može se uočiti kako je najveći broj ispitanika u potpunosti zadovoljan potonje navedenim. Ispitanici su najvećim dijelom za edukativna predavanja i radionice saznali preporukom ostalih polaznika edukacija i preko društvenih mreža/mrežne stranice knjižnice. To potvrđuje kvalitetu programa i obvezu Knjižnice da i dalje prati potrebe i želje polaznika. Time je potvrđena postavljena polazna pretpostavka jer najveći broj odgojiteljica smatra da su im edukativna predavanja/radionice značajno pridonijeli u usvajanju novih znanja i kompetencija te da naučeno mogu implementirati u profesionalni rast i razvoj. Navedeno je potvrđeno i razlozima zbog kojih odgojiteljice pohađaju edukacije – većinom je to zbog želje za stručnim usavršavanjem i zanimljivih tema.

Uz navedene nalaze, istraživanje je rezultiralo i novim spoznajama poput, na primjer, da bi knjižnica trebala uvesti mogućnost *online* pohađanja edukacija, a programi koji se provode u samoj knjižnici trebali bi se održavati dva puta mjesečno u većem prostoru. Što se tiče ostalih spoznaja, bilo bi dobro pratiti kako bi ispitanici odgovorili na pohađanje edukacija dva puta mjesečno i u kojoj bi se mjeri edukacije pohađale *online*. To potvrđuje činjenicu da bi istraživanje trebalo ponoviti uzimajući u obzir nove spoznaje, čak možda i proširiti kako bi se osigurala dodatna kvaliteta cjeloživotnog učenja u narodnim knjižnicama.

4. Zaključak

Od odgojitelja, roditelja i ostalih osoba koji svakodnevno rade i imaju doticaj s djecom očekuje se da neprestano propituju svoja znanja, vještine i stavove. S obzirom na to da je cjeloživotno učenje zajednice heterogen proces koji od svih dionika zahtijeva upornost i predanost, a da je njegov uspjeh orijentiran na individualca, bilo to osoba ili ustanova, postavlja se pitanje kako utjecati na kvalitetu samog procesa. Narodne knjižnice, kao posrednici i podrška učenju i obrazovanju, a samim time i ravnopravni članovi zajednice koja uči, imaju važnu ulogu u promoviranju i osiguravanju mogućnosti za učenje. I u *Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* (2021) jasno se ističe da je osiguravanje minimalnih knjižničnih usluga koje uključuju edukacijske programe i događanja osnovni čimbenik knjižnične djelatnosti.

Cjeloživotno učenje temelj je suvremenog društva znanja, a uz mogućnost slobodnog pristupa informacijama njegova uloga u osobnom i profesionalnom identitetu pojedinca može rezultirati preispitivanjem prethodnih uvjerenja i mišljenja, ali i usvajanjem novih spoznaja i razumijevanja. Vodeći se prikazanim rezultatima i iskustvom iz prakse, treba naglasiti da bi vizija i smjernice za narodne knjižnice u smislu pružanja cjeloživotnog učenja mogle biti usmjerene na:

- definiranje pravca kretanja kojim se želi ići
- utvrđivanje potreba polaznika edukacija

- osiguravanje kvalitetnih programa i sadržaja
- postavljanje jasnih ciljeva i ustrajnost ka njihovom ostvarivanju
- analiziranje i evaluaciju učinka rada
- komunikaciju s polaznicima edukacija
- promociju rada i motivaciju među mogućim sudionicima edukacije
- promišljanje o pokretanju *online* edukacija
- planiranje i razvijanje novih ideja
- vođenje računa o mjestu i vremenu održavanja edukacija
- stvaranje tolerancije i zajedništva među svim polaznicima
- propitivanje kvalitete voditelja edukacija
- traganje za mogućim metodama u rješavanju profesionalnih i osobnih teškoća
- razmjenu ideja, iskustava i ideja s ostalim knjižnicama
- prihvaćanje sugestija za moguće unaprjeđenje kvalitete edukacija.

Uzimajući u obzir rezultate istraživanja i navedeno, pružajući kontinuiranu podršku i osmišljavanjem aktivnosti i edukacija za odgojitelje, roditelje i stručne suradnike, Gradska knjižnica Velika Gorica pokazuje kako je svoju djelatnost usmjerila na potrebe zajednice. Istraživanje je potvrdilo da je Knjižnica, vodeći se jasnom vizijom i misijom, motiviranošću na učenje i spremnošću na suradnju sa stručnjacima, bila i ostala edukativno središte lokalne zajednice.

LITERATURA

- Abumandour, E. (2020). Public libraries' role in supporting e-learning and spreading lifelong education: A Case study. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*. [pristup: 2024–07–01]. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/340417715_Public_libraries'_role_in_supporting_e-learning_and_spreading_lifelong_education_a_case_study
- Belevski, M. (2018). Nove knjižnične usluge za djecu i mlade: STEM radionice u Gradskoj knjižnici Zadar. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 61, 1: 363–393. [pristup: 2024–07–04]. Dostupno na: <https://doi.org/10.30754/vbh.61.1.594>
- Čančar, A. (2021). *Motivacija odgajatelja za profesionalnim usavršavanjem*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet. [pristup: 2024–07–12]. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri:985/datastream/PDF/view>
- Čunović, K.; Stropnik, A. (2016). Kampanje, projekti i programi za promicanje čitanja naglas djeci od najranije dobi. *Libri et liberi* 5, 1: 117–133. [pristup: 2024–07–12]. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/174329>

- IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice* (2011). Uredile C. Koontz i B. Gubbin. Prevela Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Kovačević, J. (2017). *Narodna knjižnica: Središte kulturnog i društvenog života*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Lau, J. (2011). *Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju: Završna verzija*. Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz.
- Leščić, J. (2015). Narodne knjižnice: Od usluga za siromašne do usluga za sve. U: Gabriel, D.; Leščić, J. *Narodne knjižnice kao treći prostor: Zbornik radova*. (str. 217–234). Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica.
- Matković Mikulčić, K.; G. Novković Poje (2012). *Psihoedukativne iskustvene radionice za roditelje, odgojitelje i učitelje*. [PowerPoint slajdovi] – pohranjeno 27. 6. 2024. u pismohrani Knjižnice.
- Mejovšek, M. (2008). *Metode znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Peranić, M. (2016). Rastimo čitajući: 10 godina bajkovitog svijeta. U: Matković Mikulčić, K. (2016). *Gradska knjižnica Velika Gorica u lokalnoj zajednici: 130. obljetnica otvaranja Prve čitaonice u Velikoj Gorici*. (str. 101). Velika Gorica: Gradska knjižnica Velika Gorica.
- Peteh, M. (2018). *Radost igre i stvaranja*. Zagreb: Alinea.
- Slunjski, E. (2016). *Izvan okvira 2: Promjena, od kompetentnog pojedinca i ustanove do kompetentne zajednice učenja*. Zagreb: Element.
- Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. (2021). *Narodne novine* 103/2021. [pristup: 2024–07–01]. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html
- Stričević, I. (2012). *Uloga knjižnice u obrazovanju roditelja*. Sažetak izlaganja sa skupa. [pristup: 2024–06–28]. Dostupno na: <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/587671>
- Tankersley, D.; S. Brajković; S. Handžar (2012a). *Koraci prema kvalitetnoj praksi: Priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
- Tankersley, D.; S. Brajković; S. Handžar (2012b). *Teorija u praksi: Priručnik za profesionalni razvoj odgojitelja*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
- Titmus, C. J. (1989). *Lifelong education for adults: An International handbook*. Oxford: Pergamon Press. [pristup: 2024–06–29]. Dostupno na: https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=s4eLBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=library+and+education+for+adults&ots=f8CddJyuWL&sig=M0CBrh5mfaUwDQW-HaYG089s63k4&redir_esc=y#v=onepage&q=library%20and%20education%20for%20adults&f=false

UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice (1994). *HBD Novosti* 5 (listopad 1994/veljača 1995): 11. [pristup: 2024–07–04]. Dostupno na:
https://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm

Vuletić, P. (2020). *Stavovi odgajatelja o profesionalnom stručnom usavršavanju: Diplomski rad*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet. [pristup: 2024–07–06]. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:456534>